

Posudek vedoucí diplomové práce

Magisterský program RS UK FHS v Praze

Název práce: **Altruistický fenomén živého dárce ledviny**

Jméno studenta: **Bc. Vít Bobek**

Zaměření studia: řízení

Posudek vypracovala: Mgr. Blanka Tollarová, Ph.D.

Datum: 10. 9. 2015

Vít Bobek se ve své práci zabývá motivy, postoji a prožíváním dárců ledviny při darování. Na základě hloubkových rozhovorů s dárci ledviny se pokouší rekonstruovat a představit jejich příběh dárce ledviny. Protože autor v textu využívá mnoho citací z výzkumných rozhovorů, je čtenář s daty poměrně bohatě seznámen, a čte zajímavé, poutavé a místy skutečně strhující vyprávění – ale bohužel ne analytický text, kterým by diplomová práce měla být.

Práce se podle mého názoru nepodařila. Už z formálního hlediska se mi zdá příliš krátká. Aniž bych počítala znaky, není přijatelné, aby teoretická část měla pouze 6 tiskových stran (od strany 10 do strany 15, a práce neobsahuje jiné části textu, které by tento formálně krátký i věcně stručný rozsah saturovaly). Dále práce obsahuje velké množství překlepů a nedokončené věty. Nejen z těchto charakteristik je zjevné, že práce vznikala ve spěchu. To se pak projevuje hlavně na její koncepci a věcné nedotaženosti.

Konzultace o diplomové práci probíhaly při tvorbě projektu a nad počáteční analýzou dat z prvního rozhovoru, pak už student pracoval samostatně a práci na textu nekonzultoval.

Menším formálním problémem je, že v textu není použit styl odkazování standardní na FHS UK. Autor nicméně konzistentně odkazuje standardem běžným např. v medicínských publikacích – je tedy vidět, že techniku vědeckého odkazování užívá zkušeně.

Závažnější než formální problémy jsou problémy věcné. Práce si pokládá širokou a v zásadě deskriptivní otázku, jak dárci prožívají darování ledviny, jaké jsou jejich motivace. V práci nejsou argumenty, proč si tuto otázku klást, ani rešerše dosavadního bádání na toto téma. Z prvotních konzultací o diplomové práci vím, že kolegu zajímalo zejména téma, jestli a jak je zachována a podporována autonomie rozhodování dárce. Jde o složitý etický problém, který ovšem není v textu teoreticky pojednán. Jak vůbec uchopovat téma autonomie rozhodování pod takovým emočním a morálním tlakem, kdy člověku umírá příbuzný a darováním ledviny mu lze zachránit život? To je otázka, kterou evokuje empirická část. V kapitole 6 je autonomie jako problém, resp. jako existující téma představena, ale to je vše – nedozvíme se nic podrobnějšího, jak je problém autonomie uchopován z hlediska etiky, jak

jsou etická dilemata a rozhodnutí promítána do praxe, jak se teoreticky i prakticky lze vypořádat s jejími limity či jaká jsou odborná doporučení pro práci s dárci ledvin.

V teoretické části nejsou ani představena téměř žádná zjištění o prožitcích dárců, o dynamice rozhodování a prožívání celého procesu, což jsou témata formulovaná v hlavní výzkumné otázce. Nenajdeme zde ani organizační aplikace – pojednání o tom, jak jsou etická dilemata v organizaci skutečně ošetřena, jak probíhá informování dárců, jak s nimi pracovníci transplantčního centra pracují, na jaká témata je (a jak) připravují. Práce s literaturou je celkově velmi stručná, povrchní a působí velmi výběrově.

Text v podstatě není autorským zpracováním tématu, ale jen velmi základním výčtem, téměř jen vyjmenováním témat. Výzkumná otázka je vhodně položena a je přiměřená, ale není nijak argumentována, nedochází se k ní po zevrubném teoretickém úvodu, ani není řádnou podložena konceptualizací.

Empirická část trpí tím, že se autor v podstatě zdráhá interpretovat vyprávění respondentů. Explicitně se snaží maximálně „uzávorkovat“ svou zkušenost, aby dal co nejvíce prostoru „interpretaci prožité zkušenosti“ respondentů (kap. 12). Výsledkem tohoto postupu bohužel je, že prostor dostávají pouze výpovědi respondentů, a autorský text je v naprosté většině pouhým převyprávěním, využívajícím dokonce totožné výrazy jako respondenti. Autor se nepokouší pojmenovat jevy, o kterých vyprávění svědčí (nazývá sice kategorie, ale nijak je systematicky nevykládá, nejsou patrné jejich dimenze, jev není pro čtenáře jasně vysvětlen, ohraničen, ani vztažen k dalším jevům), nepředkládá žádný systematický a přehledný výklad různých fází darování, neukazuje, jaké podoby mají dilemata a témata, která respondenti řeší. Jen minimálně zohledňuje kontext vyprávění.

Z některých citací je vidět, že data obsahují mnoho relevantních témat, na které se ovšem práce nezaměřuje nebo jsou pojednány pouze dílčím způsobem (např. téma edukace: analýza neukazuje, jak jsou dárci edukováni, jak proces probíhal, jak ho hodnotí, přitom je rozebíráno téma, že dárci jsou po informacích dychtiví a mají silné názory o tom, jaké informace jim přijdou dostatečné a vhodně podané; další téma: motivace darovat ledvinu a souvislosti s rodinnými vztahy; další téma: motivace ledvinu přijmout – vlastně se předpokládá, že se rozhoduje pouze dárcem, ale ukazuje se, že se rozhoduje i pacient, i on zvažuje rizika pro dárcem a možná i další souvislosti transplantace, včetně těch vztahových – ani toto téma není dotážené). Podobně nezpracované je podle mého téma hodnocení rizik ze strany dárců – převyprávění zde naprosto nestačí, aby se poskytl obraz o tom, jaké podoby zpracovávání rizik autor u respondentů našel (a jakým způsobem například vyprávěči rizika pro sebe samotné bagatelizují).

Pokud chtěl autor spíše ukázat příběhy respondentů, ani to se, myslím, nepovedlo. Z textu totiž nevyplývá představa o celku vyprávění. Jaký charakter vyprávění či rozhovory měly? Co jsou pro dárcem ta klíčová témata? Je darování opravdu tak emoční záležitostí? Jak sami dárcem vnímali svou autonomii a byla pro ně hodnotou? V textu není na datech ukázáno, že pointa práce, silné emoce související s celkovými úvahami o darování, jsou

pointou i pro dárce, a že to není jen odraz autorovy představy o altruismu dárců.

Autor má podle mého názoru dobré a silné téma, které jej osobně velmi zajímá, získal dobrá data a má i schopnost vědecky pracovat. V diplomové práci se mu však tyto klady zúročit nepodařilo.

Předložená práce bohužel podle mého názoru nesplňuje nároky kladené na magisterskou diplomovou práci. Proto ji nedoporučuji k obhajobě.